

bila Jožefa Pinčičeva, ki je izdelala sama 244 parov. Da so se podplatili v tako obilnem številu napravili, gre vsa hvala tukajšnjemu g. vikariju, ki je dal ves papir na razpolago. Izdelki so se odposlali vojno-oskrbovalnemu uradu c. in kr. vojne ministrstva na Dunaj. Hvala vsem, ki so kaj pripomogli!

—g— **Pravico javnosti** je zopetodelilo naučno ministrstvo dekliškemu liceju šolskih sester De Notre Dame v Gorici, in sicer za 3 leta.

—g— **V pokoj** je stopila mestna učiteljica Eliza Favettijeva po 40-letnem službovanju. V šoli v ulici sv. Ivana je bila zbog tega lepa poslovilna slavnost, ki se je udeležil tudi mestni župan.

—g— **Pravico javnosti** je dobila trozredna meščanska šola pri Uršulinkah v Gorici.

—g— **Franc Tomšič**. Deželni šolski svet je z mesecem marcem upokojil po 40-letnem učiteljevanju tovariša Franceta Tomšiča, nadučitelja v Nabrežini. Tovariš Tomšič je služboval v tej občini nad 30 let. V tem času se je razvila enorazrednica v petrazredno šolo. Z njegovim sodelovanjem so ustanovili v Nabrežini obrtno-nadaljevalno šolo za klesarje in občinski otroški vrtec. Vse tri zavode je uspešno vodil imenovan tovariš do zadnjega. V znak spoštovanja in hvaležnosti mu je priredilo občinsko starešinstvo slovesno odhodnico, kar je za občino jako hvalevredno.

—g— **Iz Renč**. Dne 5. aprila t. l. se je vršil ob 3. uri popoldne sklep šolskega leta obrtno-nadaljevalne šole za zidarje.

Tržaške vesti.

—t— **Plemenito delo**. Tovariš Ciril Petrovec je nabral v Deklevovem bifeju 18. pret. m. 12 K 14 vin., dne 21. pr. m. pa 7 K 20 vin. za kruh ubožnim otrokom v CM. šoli na Acquedottu. Nabrano vsoto je nabiralec razdelil med učitelje na imenovanem zavodu, da jo po potrebi razdeljujejo med ubožne šolske otroke.

—t— **Šolski sluga** neha biti uradna oseba, kakor hitro zapusti šolsko poslopišče. Tako je razsodilo okrajno sodišče v Trstu. Neka Amalija Gregorutti je namreč nahujskala italijanske otroke, naj na slovenske otroke, prihajajoče iz šole družbe sv. Cirila in Metoda, mečejo kamenje. Šolski sluga je prihitel na cesto, da bi slovenske otroke varoval, nakar ga je Amalija Gregorutti žalila. Sodišče je to žensko obsodilo na 10 K, ker je hujkala otroke, da so metali kamenje, a jo je oprostil od obtožbe zaradi žaljenja uradne osebe, ker je šolski sluga samo v šolskem poslopiju uradna oseba.

—t— **Otroški vrtec šentjakobske podružnice CMD**. priredi v nedeljo, 11. aprila t. l., navadno pomladansko prireditev v dvorani Delavskega in konsumnega društva pri Sv. Jakobu.

—t— **Iz ruskega ujetništva** je pisal tovariš Ipavec, učitelj na CM. šoli, svojim prijateljem nastopno pismo: Tomsk, 5. II. 15.: Dragi! Pisal bi Ti bil že prej, a nisem imel dopisnice. Sedaj, ko sem dobil nekaj denarja, izpolnjujem svojo obljubo. V Tomsk sem prišel 19. januarja. Tisti teden smo imeli 39° mraza, a teden prej 47° C. Vedno tičim v kasarni, v mesto grem le malo. Kot ujetniku mi ne gre slabo. Manjka mi čitva, ker nimam nobene dela! — V Trst je dospela dopisnica 25. marca.

—t— **Na Proseku** je umrl 26. pret. mes. posestnik Fran Šemir, ki je volil podružnici CMD. v svoji oporoki 5000 K, zavarovalnici goveje živine 2000 K, pevskemu društvu »Hajdrih« pa 400 K. — Časten spomin dobrotniku naroda!

—t— **Tržaški Nemci pri namestniku**. Cenzurirana graška »Tagespost« z dne 30. pret. mes. prinaša pod naslovom: »Po zdrav nemških društev novemu namestniku« sledeče: V imenu vseh nemških društev in korporacij jadranskega ozemlja je danes prišlo k cesarskemu namestniku dr. baronu Fries-Skeneju posebno odposlanstvo, da ga pozdravi in prosi za njegovo pomoč stremljenju nemštva ob Adriji. Deputacijo je vodil koroški državni poslanec Dobernik, ki je v svojem nagovoru poudarjal kulturni in gospodarski pomen jadranskega nemštva za državo in je vsako okrepitev v tej smeri označil za utrditev državnih temeljev. Zagotavljal je namestniku, da Nemci lojalno uveljavljajo njegovo odgovorno mesto in je končal z željo, da bi mogel namestnik svojo dobro voljo, znano pridnost in bogato izkušnjo na tem mestu docela posvetiti splošnemu blagru. Šolski svetnik Markus Guggenberger, načelnik narodnega sveta za Trst in Primorje, je namestnika presrečno pozdravil in dostavil, da vedno lahko računata na sodelovanje in podporo primor-

skih Nemcev za blagor državnih interesov. Cesarski namestnik je odgovoril, da je odkritosrčno vesel, da najde zastopnike primorskega nemštva, čigar pomena za skupno državo se popolnoma zaveda, tako enodušne in sklenjene. Nato se je razvil neprijeten razgovor o raznih nemških zadevah v Primorju, in namestnik ni pokazal samo živahnega zanimanja, ampak tudi voljo, nemštvo v Primorju v okviru skupnih državnih interesov varovati in gojiti.

—t— **Učiteljstvo CM. šol v Trstu** je v marcu t. l. darovalo od svoje plače: Mobiliziranemu tovarišu 20 K, za učne potrebščine otrok mobiliziranih na dekliški šoli pri Sv. Jakobu 14 K 50 vin., na dekliški šoli na Acquedottu 10 K 37 vin. Skupaj 44 K 87 vin.

Istrske vesti.

—i— **Imenovanje**. C. kr. ministrstvo za javna dela je imenovalo Hinka Jelušiča, ljudskega učitelja v Kastvu, c. kr. strokovnim učiteljem v X. plač. razredu.

—i— **Iz Opatije poročajo** »Riečkemu Novemu Listu«: »Že dlje časa se nahaja v Opatiji neki Simonišek, o katerem nekateri trde, da je propagator evangeljskih nauk, dočim pravijo drugi, da širi neko novo vero, ki temelji na sv. pismu, a ne priznava nobene cerkve in nobene dogme. Ta Simonišek je na svojem stanovanju čital in tolmačil sv. pismo in je že marsikoga pridobil za svoje nauke. Oblasti so ga že pozvale na odgovornost, toda oblast ni našla, kakor pravijo, nobene povoda, da bi postopala proti njemu, ker ni zakrivil ničesar, kar bi nasprotovalo zakonu. Toda nekdo je le pazil na njegovo delovanje in izkušal preprečiti, da bi se razširili njegovi nauki. V torek zvečer se je namreč zbrala pred Simoniškovim stanovanjem množica ljudi, ki je jela metati v njegovo stanovanje kamenje in ga psovala. Simonišek je moral pred razjarjeno množico skriti pobegniti in se še do sedaj ni vrnil. Policija je morala pred njegovim stanovanjem napraviti red in pomiriti razjarjeno množico. O tem slučaju v Opatiji mnogo govore.«

Koroške vesti.

—k— **Dr. Albin Poznik**. V Novem mestu na Dolenjskem je dne 23. februarja t. l. umrl v visoki starosti notar dr. Albin Poznik, velezaslužni buditelj Slovencev, zgraditelj novomeškega Narodnega doma, mnogoletni novomeški župan, častni meščan itd. — Dr. Albin Poznik je bil sin tužnega Korotana. Rojen je bil v Škocijanu pri Dobrlivasi, kjer mu je bil oče učitelj. Kot potomec učiteljske roditeljske je poznal križe in težave našega stanu. Poznal pa je tudi pomen in važnost učiteljevega delovanja v šoli in zunaj nje, zato je resnično spoštoval in cenil učiteljski stan. Svoji ožji domovini Koroški je želel mnogo delovnega narodnega učiteljstva, pričrčan, da pride Slovincem vsaj eno ob prosvetnem delu. — Bodi mu blag spomin!

—k— **Ukrajinska poslanca na Koroškem**. Ukrajinska poslanca Onyszkewycz in Leon Levicki sta bila te dni na Koroškem in sta obiskala gališke begunce v Volšpergu in pri Sv. Andreju v Lavantinski dolini. Tudi sta posredovala na deželni vladi, da odpravi gotove pomanjkljivosti pri oskrbi beguncev. — Zanimala sta se tudi za stanje slovenskega šolstva v deželi.

—k— **V ruskem ujetništvu** je bivši učitelj Miloš Svanjak s Koroškega.

Splošni vestnik.

Poštni in brzojavni promet z inozemstvom. Od 1. aprila t. l. naprej stane povratni list priporočenih pošiljatev v inozemstvo 35 vin.

Pošiljanje semen po železnici. Da se pravočasno spomladi obdelata zemlja, je železniško ministrstvo odredilo, da se na avstrijskih državnih železnica pošiljajo semena, ki se oddajajo v celih in pol vagonih, kakor tudi v množinah do najmanj 3000 kilogramov, s tovornobrzovoznimi vlaki. Na onih progah, na katerih vozijo le vojaški vlaki, se bodo te pošiljave odpošiljale s prvim vojaškim vlakom, ki se mu morejo z ozirom na prometne razmere priklopiti. Glede odpošiljanja so semena v isti vrsti kakor živila in brzovozno blago in imajo prednost pred vsemi drugimi civilnimi tovari.

Proti alkoholizmu v Italiji. Italijanska vlada je izdala stroge odredbe glede konzuma alkohola. Otrokom pod 16. leti, pijanim in slaboumnim osebam se alkoholi-

čne pijače sploh ne smejo prodajati. V nedelje in praznike je prodaja žganja prepovedana, uvoz in izdelovanje absinta je sploh zabranjeno.

Gojite zelenjavo! Profesor dr. Cermak je imel te dni na Dunaju predavanje, v katerem je pojasnjeval različne aprovi-zacijske probleme, ki so umestni ob sedanjem vojnem času. Zlasti je dobro urejena aprovizacija za mesta velikega pomena. Predavatelj je rekel, da se je naša dosedanja brezskrbnost, ki je trajala spočetka, že nekako pred 2 mesecema spre-vrgla. Ni prav, da je ostalo prebivalstvo tako dolgo v brezbriznosti, in ko je postajala potreba preskrbe le boljbolj očitna, so pa nepričakovano izšli odloki, ki niso bili dovolj pretehtani in preštudirani. Oglejmo si naredbo glede moke. V tej naredbi na primer se dejanska poraba moke mestnega in kmetijskega prebivalstva mista prav odmerili. Če pa hočemo res varčevati z močnimi zalogami, nimamo boljšega pomočka za to, kakor da pri-pomočamo gojitev zelenjave. Zelenjava more olajšati prehod do bodoče žetve, in prav nujno potrebno je, da se za prihodnjo zimo še posebno preskrbimo z zelenjavo, ker bo prihodnjo zimo najbrže še mnogo bolj primanjkovalo zelenjav kakor pa sedaj. Poskrbeti se mora, da se vse obstoječe vrtnarije obdelajo popolnoma. Zelenjavo naj goji najprej prebivalstvo, ki se peča z vrtnarstvom in ima za gojitev potrebno znanje. Jako umestno bi bilo, če bi vojni ministr. za časa setve kmetom in vrtnarjem dalo primerne dopuste. Vsak prostor, če je še tako majhen, naj se porabi za nasad. Varčevati je pa treba s semeni. Kdor sam ne zna obdelavati vrta, ga naj da obdelati taki osebi, ki vrtnarstvo razume. Istotako neprijetno je z gnojilnimi vrto; porabljajo naj se umetna gnojila. Vse to se mora vršiti pod razum-nim vodstvom. Zelenjava se v Avstriji tu-di jako malo konservira, dočim je v Nem-ciji to že običaj. — Tu imajo učitelji do-volj prilike, da gredo ljudstvu na roke.

— **Ostmark**. Cenzurirana dunajska »Reichspost« poroča: Jako razvito društveno življenje obrambnega društva »Ostmark« tudi v času vojne ni bistveno trpelo, kar je jako razveseljivo. Dohodkov je društvo zadnje leto imelo 93.000 K; medtem so poslale podružnice 22.000 K, darov je bilo 16.000 K (mesto Dunaj daruje vsako leto 5000 K.) Društvenega blaga se je prodalo za 29.000 K. Društveno imetje znaša 104.000 K in se je v zadnjem letu pomnožilo za 26.317 K. Ustanovilo se je več novih podružnic in stare podruž-nice so priglasile 300 novih članov.

Zdravstvo.

* **Novo cepivo proti koleri**. Iz Ženeve poročajo: Pariški zdravnik Vincent je dal akademiji znanosti na razpolago novo cepivo proti koleri. Cepivo se vbrizga pod kožo in ima po 12 dneh ta učinek, da je dotičnik absolutno zavarovan proti koleri.

* **Prisilno cepljenje koz** je odredil mestni magistrat v Varaždinu. Mestni zdravniki bodo cepili koze 9 dni. Vsak, ki bi se ne pokoril odredbi, zapade strogi kazni.

* **Amonijak proti ušem**. V seji društva zdravnikov na Dunaju 19. marca je poročal dr. Pregl iz Gradca, da 25odstotni amonijak uniči uši v eni minuti.

* **Črne koze v Osijeku**. V Osijeku so se pojavile črne koze. V mestu je obolela ena oseba, v okoliški vasi Tenje pa sedem. Šole so zaprli.

Razgled.

— **Novi šolski učni red za privatne šole**. Korespondenčni urad: »Agence tel. Bulgare« poroča: Srbsko naučno ministrstvo je ravnokar izdelalo nov učni red za privatne šole v kraljevini. Ta uč. red stre-mi direktno po popolnem uničenju vsake sledi bolgarske kulture v Macedoniji. Do-voljenje za vodstvo privatnih šol je odvisno od odobrenja lokalne oblasti. Pouk se mora vršiti v srbskem jeziku. Grkom, Turkom in Albancem je dovoljenih nekaj neznanih koncesij, ki obstoje v tem, da se smejo učiti v svojem maternem jeziku. Bolgarskih šol učni red ne omenja z nobeno besedo.

— **Umrl je grof Ullisse de Nunzio**, profesor slovenske filologije na papeškem vseučilišču, in sicer nanaglem. Bil je iz-boren poznavalec staroslovanskih obrednih jezikov. Njemu gre zasluga, da je papež Leo XIII. ustanovil pri vatikanski knjižnici mesto skriptorja za starosloven-ski jezik in stoličo za slovansko filologijo na papeškem vseučilišču. V vatikanski knjižnici je de Nunzio sestavil katalog slo-vanskih kodeksov. Važno so pokojnikove

razlage glagolskega evangelarija Assi-mani, z miniaturnimi okrašenimi kronik Konstantina in onega tahigrafskega dela Vatikane, ki je edini izvod okrajšanega cirilicnega spisa. Edini de Nunzio je to de-lo pravilno čital in paleografsko recen-ziral. De Nunzio je bil tudi dober pozna-valec kitajščine in japonščine.

— **550letnica dunajske univerze**. Dne 12. marca je slavila dunajska univerza 550letnico svoje ustanovitve. 12. marca 1365 je podpisal vojvoda Rudolf IV. usta-novni dokument; leta 1385. je dobila uni-verza svojo posebno ustavo; od leta 1622. do 1749. se je nahajala v rokah jezuitov. Leta 1884. se je preselila v svojo sedanjo krasno palačo na Ringu. Še starejša je staroslavna češka univerza v Pragi, ki jo je ustanovil kralj in nemški cesar Karel IV. leta 1348.

— **Maksim Gorki na Finskem**. Od zanesljive strani zve berlinski »Vor-wärts«, da Maksim Gorki ni šel niti kot prostovoljec, niti kot bolniški strežaj v vojno. Zdaj živi na Finskem. Sedanji do-godki so tako učinkovali nanj, da ne more pisati.

— **Smrtna kosa**. Z Monakovega po-ročajo z dne 23. pret. mes.: V pretekli noči je umrl predsednik akademije zna-nosti, prof. Karel Teodor Heigel, po kratki bolezni v 73. letu starosti. — Umrl je v Berlinu vseučiliški profesor, zdravstve-ni svetnik Martin Bernhard, ki je bil eden najbolj znanih specialistov za živčne bo-lezni. Star je bil 71 let. — Profesor ke-mije na krakovskem vseučilišču, dvorni svetnik dr. Karel Olševski, član akademi-je znanosti v Krakovu in Pragi, je umrl dne 26. pret. mes. — Na Dunaju je umrl profesor glasbe Ernest Ludwig. — V Berlinu je umrl na pegastem legarju zna-ni učenjak profesor Cornet, ki se je pe-čal predvsem z jetiko. Bolezen je nalezel v ruskem ujetniškem taboru v Havel-bergu.

— **Katoliški »Schulverein« za Av-strijo**. Katoliški »Schulverein« za Avstrijo je imel 25. pret. mes. v ljudski dvorani mestne hiše na Dunaju številno obiskan občni zbor, ki sta se ga udeležila med drugimi kardinal knezoškofo dr. Piffl in po-svečeni škof dr. Pfluger. Pisma, s kate-rimi so se opravičili, so poslali: nadvoj-vodinja Marija Terezija in Marija Anun-cijata, nadvojvodi Leopold Salvator in Fran Salvator, ministrski predsednik grof Stürgkh, vojni minister vitez Krobatin, poljedelski minister dr. Zenker, minister za notranje stvari baron Heinold, naučni minister vitez Hussarek in ministra Schuster, baron Forster, namestnik baron Bienerth in župan dr. Weiskirchner. Pred-sednik mons. Kraus se je s toplimi besedami spominjal na bojišču nahajajočega se predsednika, grofa Ressignieurja, in dru-gih na bojišču nahajajočih se udov, je umrlim udom, pred vsemi globoko obža-lovanemu nadvojvodi Franu Ferdinandu in njegovi soprogji nadvojvodinji Sofiji Hohenberški, knezu Schwarzenbergu, kardinalu Agliardiju in škofu dr. Hitmai-erju, posvetil v spomin besed, polnih pi-etete.

— **Uniformirani otroci**. Policijsko rav-nateljstvo v Monakovem je prepovedalo otrokom, nositi vojaške uniforme, češ, da to resnobi sedanjega časa ni primerno.

— **Zaključek šol v Srbiji**. »Reichs-post« poroča, da je srbsko naučno mini-strstvo ustavilo pouk na vseh šolah. Vse učne osebe bodo morale streči v bolnišči-nicah. Naučno ministrstvo je bilo prisilje-no k tej odredbi, ker se infekcijske bo-lezni v Srbiji grozno širijo.

— **Krakovsko vseučilišče**. Z Dunaja poročajo: Kakor pišejo poljski listi, so te dni zaključili na krakovskem vseučilišču zimski semester, predavanja se v pretek-lem semestru niso vršila. Po 514. letih se je prvič zgodilo, da se na krakovski uni-verzi niso vršila predavanja. Celo med obleganjem Krakova s strani Švedov l. 1655. so se vršila predavanja, in je bilo navzočih 630 slušateljev; 70 slušateljev se je borilo takrat proti sovražniku.

— **Pogreb slikarja Herberta Masa-ryka**. Dne 18. pret. mes. so pokopali v Pragi slikarja Herberta Masaryka. Nje-gov oče prof. Masaryk se pogreba ni mo-gel udeležiti, ker se nahaja s svojo bolno hčerko Olgo v inozemstvu. Praški listi se pri tej priliki spominjajo, da zasleduje pro-fesor Masaryka v tem oziru posebna usoda. Ko mu je leta 1887. umrla ljublje-na mati, se je nahajal pri Tolstev v Jasni Poljani; leta 1907., ko je predaval v Se-vernji Ameriki, pa so mu pokopali doma očeta, ki je zamen želel videti pred smrjo svojega sina.

— **Walter Crane umrl**. Znameniti an-gleški slikar Walter Crane je 70 let star v Londonu umrl. Crane je znan zlasti po svojih ilustracijah Shakespearovih del in pa svetega pisma. Slavne so tudi njegove ilustracije otroških in pravljicnih knjig.